

REDACȚIA

Arad, Deal Ferenzeu, Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Zil de Duminecă pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deal Ferenzeu, Nr 8

INȘERTIALE:

de un șir garmend: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inșertiunile sunt a se plăti
înalate în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primise.

TRIBUNA POPORULUI

Anul IV.

Număr de Duminecă

Nr. 42

Dela Congres.

Fiind cea mai înaltă corporațiune a bisericii române ortodoxe, e de așteptat, ca ședințele Congresului să dea totdeauna icoana viuă a lucrurilor ce s'au petrecut deja în sinul bisericii și a preocupărilor în ceea-ce privește viitorul.

Indeosebi te aștepti apoi mult dela un Congres nou, chemat la sfat de un mitropolit ales decurând, mai ales pentru-că așa i-a mers vestea, că e om harnic, și deși e bătrân, nu cunoaște oboseala.

Cu toate acestea, n'am întâlnit încă un Român, care să nu fi rămas desamăgit în ceea-ce privește așteptările sale în privința lucrărilor Congresului.

Ear' noi, cei din Congres, dacă nu era comisia școlară, ale cărei lucrări s'au desbătut trei zile d'arândul, trebuia să plecăm încă de Joi aasă, pentru-că nu mai aveam ce să desbătim.

Caracteristica congresului încheiat Sămbătă în Sibiu a fost de altfel nu numai deservirita lipsă a ori-cărei pregătiri ce trebuia făcută de mitropolitul, prin oamenii săi din consistorul mitropolitan, dar' și lipsa de dispoziție pentru muncă.

Pentru a dovedi întâia afirmare, e destul să spunem următoarele. Deși școala și biserica română trece prin greutăți nespuse și spre a o scăpa de primejdi, trebuie să-și încordeze mințile mai ales cei puși la conducere, totuși, consistorul mitropolitan n'a venit în congres cu un singur raport de dai Doamne, cu un singur plan din care să rezulte că și-a frământat cel puțin, dacă nu a și isbutit să găsească drumul spre mântuire. Așa, că întreg oficiul consistorului mitropolitan ne face impresia unui biuro de înregistrare. A rezolvat, cum a dat D-zeu, 300 afaceri, costând rezolvarea fiecăreia peste 300 fl., cele 300 acte câte au trecut prin consistorul mitropolitan au costat adică pe biserică peste 11.000 florenți; atâta este budgetul consistorului mitropolitan...

Pentru a dovedi a doua afirmare, este destul să spunem, că venind comisia școlară cu o mulțime de chestii, studiate conștiințios de bărbați pricepuți în ale școlăi, deși nu ne putem închipui ceva mai grabnic, ca lecuirea rețelor ce bântue școala, totuși cine a cerut întâia oară ca discuția să se amâne până la viitorul congres? Ni-ment altul decât P. C. Sa arhiepiscopul Pușcariu, mădular în consistorul

mitropolitan, care se crede atât de harnic și înțelept, încât zor nevoie să i-se facă un episcopat anume.

Ni-se desființează școli; ni-se cere întemeierea de școli, că altfel ni-se fac de cele ungurești; chestia quinquenalelor provoacă adevărate vijluri în sinul poporului nostru; chestia plătită mai regulate a lefurilor învățătorilor, apoi chestia școalelor de repetiție și atâtea alte așteaptă o lecuire grabnică.. Ce-i pasă însă P. C. Sale vicarului Pușcariu? El n'a studiat lucrurile aceste în consistor! Să nu se rostească deci asupra lor nici Congresul!... Oare, peste tot, le va studia vre-odată și-l va tăia capul să întocmească pentru viitorul Congres propunerii mai bine cumpănite și mai bine studiate de cât cele înfățișate nouă, în ședințele din urmă ale Congresului, de luminați bărbați de școala ai nostri, prin rostul d-lor Dr. P. Barcianu și Romul Ciorogariu?

Și cine este responsabil, în primul rând, pentru pierderile ce desigur va suferi școala română în lipsa măsurilor ce trebuia să se ia încă de mult, ear nu să se amâne D-zeu știe pe când?!...

Scurt: dacă e să întebăm ce s'a lucrat la Congres, apoi fără nici un păcat se poate constata, că aproape nimic. Înființarea celor trei episcopate — chestie peste care s'a trecut în mai puțin de-o oră — nu e adevărat lucru serios și la tot cazul așa de îndepărtat, în cât nici nepoții nostri nu o să vadă întemeiate episcopatele visate de arhiepiscopul candidați d'acum.

S'au cheltuit peste 8.000 coroane ca să ascultăm câte-va rapoarte seci ale consistorului mitropolitan și în toate câte s'au desbătut să hotărîm că — vom hotărî, nu la anul, cel puțin, ci tocmai peste trei ani, dacă vom trăi.

Eată oglinda întâiului congres prezidat de Mitropolitul Meșianu.

Seacă a fost vorbirea de deschidere a Congresului, seci au fost și desbaterile Congresului. Dacă a fost câte un moment înălțător, ș'acela se datorește amicilor nostri aradani, dintre cari dr. N. Oncu și R. Ciorogariu s'au distins prin referade ținute p'un nivel adevărat academic. Însăși Prea Cuvioșii lor, cari au combătut de altfel indeosebi propunerile d-lui Ciorogariu, s'au simțit datorii să-i aducă laude în plenul Congresului.

Atâta în genere. Cât despre momentele personale, sunt de înregistrat două: 1) spiritul conciliant cu care, trebuie s-o mărturisim, a prezidat noul Mitropolit, — și 2) alegerea în consistorul mitropolitan. În aceasta din urmă, mitropolitul tot a trebuit

să-se arete însă măiestrul care la Arad făcuse școala. Până în momentul din urmă fusese adică vorba să trecem peste alegerea a două membri în consistorul mitropolitan fără nici o luptă, în deplină înțelegere. Și amicii nostri s'au ținut de vorba. Di Cosma s'a ales, în senatul episcopesc, cu toate voturile ear dl Aug. Hamza, în senatul bisericesc, earăși s'a ales și cu voturile amicilor nostri. Oamenii mitropolitului însă, în primul rând cei trei frați Mocsonyi, magnatul Gall, frații Pușcariu și cei din jurul d-lui Cosma, au mișcat toate pietrele împotriva vicarului dela Oradea-Mare, căruia i-au și lipsit astfel șese voturi pentru a pute fi ales.

Noi n'am pierdut, ce-i drept, nici astfel, vre-o poziție. Am câștigat însă cu o învățatură mai mult: că nu trebuie să te încrezi mai ales în cuvântul domnilor mari, a căror perfidie s'a dovedit cu acest prilej cu vârf și îndesat.

Cât despre lupta Mitropolitului de a împedea intrarea în consistorul mitropolitan a părintelui Mangra, să nu se uite un lucru: că episcop al Aradului, I. P. S. Sa Ioan Meșianu a luptat un pătrar de veac într'una ca dl Mangra să nu fie ales în consistorul diecesan. Și totuși, părintele Mangra este azi președinte de consistor și sistemul meșianist mai ales printr'ensul s'a dărmat...

Tot așa are să fie și la Congres: suma principiilor și capitalul intelectual reprezentat prin amicii nostri, contra cărora mitropolitul Meșianu duce luptă înverșunată, are să se valorizeze curând și în Congres... În congresul ce s'a încheiat a ieșit la iveală, în cele viitoare va covârși până și sufletele timide, acum robite încă „ilustritaților“ cari d'atâția ani încercă mersul regulat al treburilor noastre școlare și bisericești.

Russu Șirianu,
deputat congresual.

Chestia drumurilor de fer din Bosnia supără mult pe compatrioții nostri maghiari. Întru cât se ved stăneniți în aspirațiile lor de a domina politicește și economiceste anumita provincie.

Eată cum își varsă amarul „Magyarország“:

„Acesta nu este primul cas, când interesele comerciale ungarești sunt astfel eludate. Pentru-că există în Bosnia și o altă linie ferată montană de o uriașă întindere: Zavidovitz-olovo-crișatz, care leagă un alt important ținut cu părțile austriace (ca și noua linie: crifevitz-plan-drvar, în lungime de o 100 km.)

„Politica e, deci, destul de transparentă. Sub titlul de linii ferate montane guvernul bosniac creează prin entrepriză particulară astfel de rețele (pentru exploatarea pădurilor), cari mai târziu pot fi legate cu căile ferate de stat din Bosnia, și cari prin înființarea nouilor linii principale ies cu totul din sfera de comunicație a căilor ferate ungare, și dau Bosnia pe mâna politicei comerciale a Austriei.

„...Bosnia am pierdut o, cu toate jertfele uriașe de sânge și de bani ce am făcut pentru ea.“

Revista săptămânii.

Cel mai important eveniment, pentru viața noastră națională, pe care trebuie să-l amintim și în acest loc, este Congresul național bisericesc.

Cititorii noștri vor găsi în numărul de față al zărilor noastre dai de seamă completă din cari vor pute înțelege și judeca lucrările lui și însemnătatea lui.

Dela noi „de acasă“ trecem în departe, spre România, amintim, că acolo Parlamentul s'a încheiat, după ce s'au votat legile propuse de guvern, pentru îmbunătățirea stării bănești a țării.

Ear întru cât privește conflictul cu Bulgaria, acela a încheiat de a mai fi de o gravitate politică: Vinovați, 22 la număr, au fost daiți în judecată, și la 30 Oct. st. v. se va judeca procesul la București. De asemenea s'a pornit și la Sofia urmărirea pe cale judecătorească a celor amestecați în complotul macedonean-bulgăresc.

Din lumea mare amintim, că fostul cancelar al Germaniei, principala Hohenlohe, s'a îndepărtat din funcțiunea sa, din cauza bătrănelor, ear pe de altă parte ca să facă loc iscusitului diplomat, contelui Bülow. Deodată cu această schimbare a surprins lumea vestea, că Anglia și cu Germania au încheiat o învoială, prin care s'a hotărât, ca aceste două mari puteri să se ajute una pe alta, să sară una pentru alta, și să lucreze împreună pentru apărarea intereselor ce le sunt comune în China. Să și asigure libertatea comerțului în China, și să nu lase de a se sfășia trupul marelui împărații din extremul-orient.

Celelalte puteri tovarășe în războiul din China, deși surprinse de această învoială pregătită în taină, încheind cu Franța, sunt pe cale de a se supune hotărârii anglo-germane. Rusiei îi va păre mai rău, ear n'a putut pune earăși mâna, ea de obicei, pe vr'un colț de țară.

Dacă acele evenimente îndepărtate ne întorcă privirea earăși în patria noastră, ștem că în politica ce se face în data din Budapesta, Kossuthiștii earăși încep să fie revăritori, căci se pregătesc să dea năvală asupra inarticulării în lege a căsătoriei arhiducelui Francis Ferdinand, să se opună unei atari legi; — ei fac politică și din ce nu s'ar cuveni, și isbesc mereu în Dinastie, glorișul sprigin și stâlp central al monarhiei.

În vederea viitoarelor alegeri pentru casa deputaților din Viena, frații noștri Români din Bucovina au început lupta, pentru candidații poporului, prin toate districtele, și o susțin cu multă bărbăție.

Cu ață albă...

În numărul dela 25 c. al ziarului „Budapesti Hirlap“ cunoscutul dr. Jancsó Benedek — minune, mare — nu găsește, ca Kossuth și Bánffy, nici o trădare în planul Românilor ortodocși cari vor să întemeieze încă trei episcopate. Din contră, zice că sunt trebuincioase aceste episcopate și din punct de vedere al statului, deoarece numai așa credincioșii bisericii române ortodoxe, cetățeni ai statului, vor pute fi împărțiți de o cultură și morală mai temeinică.

„Cele trei episcopii proiectate nu se pot însă face fără schimbarea corespunzătoare a Statului Organic“.

Așa zice Dr. Jancsó.

Ear în ce înțeles să fie „schimbarea“, spune:

„În această revizuire guvernul să spriginească din toate puterile pe prelații gr. orientali români ca în Statutul schimbat caracterul adevărat ierarhic bisericesc să iasă la iveală mai mult decum e acum și ca în organizarea sa, biserica să se potrivească cu Pravila“.

Și anume, să se potrivească Pravila așa cum o înțelegeau aceasta Vancea, fostul metropolit gr. catholic și canonicul său Dr. Grama, cari în tratatele ce au scris, căutaseră a corege pe — Șaguna!

Asta Dr. Jancsó o și spune, adăugând încă:

„Ceea-ce Șaguna a păcătuit împotriva spiritului bisericii ortodoxe, din cauza tendințelor sale politice și naționale, episcopatul român care se întărește acum, trebuie să îndrepteze! Caracterul ierarhic, urmare firească a spiritului Pravilei, nu numai va aduce biserica în legătură mai strânsă cu statul dar tot-odată va înlătura acel spirit presbiterian, care în organizația actuală a bisericii ortodoxe slugește nu interese bisericesti, ci politice și naționale. Organizarea veche a bisericii ortodoxe române, întru cât numai se poate, trebuie restituită și păzită ca presbiterianismul, introdus întru prin fraudă, să o abată dela adevărata chemare. Stăpânirea maghiară va fi datoare ca întemeierea celor trei episcopii să o folosească de prilej ca biserica română să fie redată șiest, potrivit promiei dumnezeiești“.

Cumînți Ungurii, iar nici Români nu vor fi căzuți pe moalele capului, să se asvrie în capcana ce li se întinde.

Deși articolul lui Jancsó e scris — crede el — cu multă șiretenie, noi vedem ața albă.

Din România.

Sosirea A. A. L. L. R. R. Principii moștenitori în Capitală.

Mercuri, la orele 8 și 35 min. A. A. L. L. R. R. Principele Ferdinand, Prințesa Maria împreună cu micii principii au plecat din Sinaia cu trenul accelerat, spre București.

La gară A. A. L. L. au fost conduse de cătră M. Sa Regele care a stat pe peron până la plecarea trenului.

La ora 11 și 10 m.n. trenul princiar a sosit în gara de Nord, ear' la ora 11 și 20 min. trenul s'a oprit la gara dela Cotroceni.

Pe peron, Altețele Lor au fost întimpinate de cătră d-nii miniștrii, aflați în capitală, mareșalul Filipescu, dl Ioan Kalinderu, administratorul Domeniilor Coroanei, comandantul pieței dl colonel Corlătescu, prefectul poliției capitalei d-nul Dobrescu, etc.

Unul din efectele monopolului.

Cu ocazia studierii proiectului privitor la monopolul cărcumelor dela sate, s'a con-

statat că în comunele rurale sunt peste 23.000 de cărcume.

Prin înființarea monopolului se va reduce numărul acestor cărcume la cel mult 12.000. Cea mai mică arendă va fi de 500 lei.

Guvernul speră să realizeze din acest monopol aproape 12 milioane anual.

Ear' alcoolismul la rîndul său va pierde mult din terenul său de până aci.

Din bogățiile României.

Abia de câțiva ani a început în România exploatarea minelor de petrol. Rezultatele pe cari această muncă națională le-a dat sunt, pe cât de strălucite, pe atât de mult promițătoare.

Estă o dovadă de aceasta:

Prin punctele vamale mai jos notate s'au exportat următoarele cantități de petrol:

Vama Predeal. În Austria 2.354.775 kgr. petrol brut; 10.000 kgr. benzina; în Germania 153.920 kgr. benzina, 367 kgr. petrol brut; în Franța 19.497 kgr. benzina; în Elveția 30.430 kgr. benzina.

Vama Verciorova. În Ungaria 11.150 kgr. petrol brut, în Elveția 62.710 kgr. benzina; în Germania 387 kgr. petrol brut și 116.944 kgr. benzina.

Vama Corabia. În Bulgaria 15.580 kgr. petrol brut.

Este învederat, din aceste date, că exportul acesta va aduce frumoase venituri statului.

Intr'una răsboinic.

Cine poate să fie altul, decât baronul Bánffy.

Mai în zilele trecute ziarul „Budapesti Hirlap“ a publicat un prim-articol în care se ocupa de Croația. Am semnalat și noi acel articol, caracteristic prin tonul său blând, dar cu toate astea nu tocmai mult promițtor.

„Agramer Tagblatt“ vîndînd din spusesele lui „B. H.“ cu mulțumire, că „vede vrăjmașul (șovinismul extrem) în patul de bolnav“, organul lui Bánffy sare și vociferează:

„Va să zică și Croații sunt mulțumiți cu direcția politică alui Svell. „Și ei sunt gata să se înpace, cum „se împacă Românii, Slovacii, și toți „vrăjmașii ideii de stat maghiar. Dar „statul maghiar (poate: ungar?) în „această perioadă a păcii și mulțumirei? Ca și trupul bolnav, în care „vermii și paraziții se simt bine“.

Bine s'ar simți trupul statului ungar, atunci când n'ar mai exista vermi și paraziți șovinisti, și când ar înceta terorizarea și presiunea șovinistă.

Respinși.

Cei cari plîng încă pe ruinele vechiului sistem bisericesc (mețianist) din eparchia Aradului, porniseră la Congres cu câte nimicuri toate, tînzînd să facă supărare P. S. Sale Episcopului Goldiș și sfetnicilor săi.

Astfel protopopul M. Bocșan a trimis o scriptă lungă, plină de nerozii; Dr. C. Jurca, avocat în Lugoj și soții au înaintat apelată în afacerea alegerii de protopop în Belinț; din Nădlac o scriptă (tipărită ca și a lui M. Bocșan) în mai multe afaceri școlare și bisericesti, ear' oamenii din Fenlac ai protopopului Putiel au trimis jalbă în contra preotului local și în favorul învățătorului Vulpe.

Scripta Nădlăcanilor Congresul a trimis-o consistorului aradan; celelalte au fost trimise la consistorul metropolitan, ear' afacerea din Fenlac e arăși consistorului aradan, spre competență afaceri.

Învêta-vor din aceasta domni cari pricină au căutat, dar' rușine au pățit?

Congresul național-bisericesc.

(Din dezbaterile ședinței VII. Vineri înainte de amiază.)

Urmînd la ordinea zilei referada comisiunii școlare, raportul aceleia, deputatul Dr. D. P. Barcian referă asupra raportului consistorial Nr. 359 referitor la bibliotecile școlare, la rezultatul examenelor de calificare și la reuniunile învățătoresci, și face următoarea propunere:

„Raportele consistoarelor din Sibiu. Arad și Oradea-mare asupra bibliotecelor școlare și examenelor de calificare în învățare se iau la cunoștință cu observarea, ea pentru viitor din toate eparchiile să fie cuprinse în această privință date în conspectele statistice, cari spre acest scop se vor prevedea cu rubricile necesare speciale“.

„Cât pentru reuniunile învățătoresci susținîndu-se dispozițiunile regulamentului congresual cap. XVI. §. 150 din 1895. consistoarele eparchiale sunt invitate a stărui pentru întrunirea învățătorilor noștri în reuniuni inv. așa ca ele lucrînd întru perfecționarea în cele pedagogice și școlare să rămîna în legătură organică cu biserica și autoritățile ei, observînd totodată și prescripțiile legii statului cu privire la astfel de reuniuni.“

După rectificarea făcută de deputatul Dr. Bădescu, la obiecțiunea raportului, că de la eparchia Caransebeșului nu a intrat raport în cuvîntul, întru combaterea susținerii reuniunilor, deputatul Vasile Damian.

Face următoarea propunere:

§. 150 din regulamentul școlar pentru organizarea învățămîntului în școlile populare, prin care se prevede instituirea învățătorilor noștri în reuniuni inv. se abrogă avînd a se introduce sistemul de conferințe inv. prevăzute în statutul organic.

P. Rotariu arată cum guvernul cere, ca și reuniunile învățătorilor noștri să ceară și obțină aprobarea statutelor lor de la guvern; cum în timp ce inspectorului școlar confesional nu i se permite a fi membru al reuniunii învățătorilor de sub inspecțiunea sa, însp. re. de școle are să fie membru ex offi.

Propune, ca consistoriul să se pună în conțelegere cu guvernul și să exopereze ca reuniunile învățătoresci ale noastre să nu fie forțate a funcționa numai pe bază de statute aprobate de guvern.

Vorbesc apoi I. Pinciu și R. Ciorogariu întru spriginirea propunerii comisiunii după cari P. Cosma acceptînd partea primă a propunerii comisiunii, cu privire la reuniunile învățătoresci propune să se lasă la aprecierea sinoadelor dacă voiesc ori nu să susțină instituirea reuniunilor și întru împrejurdările date? Să fie însă invitate, ca în caz de susținere să le organizeze astfel ca lucrînd întru perfecționarea în cele pedagogice și școlare ele să rămîna în legătură organică cu biserica și autoritățile ei, observînd totodată și prescripțiile legilor statului cu privire la astfel de reuniuni.

P. Rotariu își retrage propunerea, ca fiind cuprinsă în propunerea lui Cosma.

Trocînd la votare se primește propunerea combinată: partea primă din a comisiunii întregită cu propunerea deputatului Cosma.

Ședința VIII. (Vineri d. a., 19 Octomvre).

Ședința se deschide la 4 ore p. m. Preșidează metropolitul; notariu dr. N. Oprean.

La ordine referada comisiunii școlare.

Raportorul Dr. Barcian continuînd referada dinainte de amiază propune, ca pentru elevii gr. or. cari cercetează școle în afară de jurisdicțiunea metropoliei, consistoriul să se îngrijească de catehezi. Se primește.

Raportorul R. Ciorogariu referă asupra

supra „regulamentului pentru învățămîntul popular“.

R. Ciorogariu începe espunerea sa de motive bazîndu-se pe suma de experiențe făcute în Dieceasa Aradului, unde, se știe, resortul școlilor este condus de d-sa.

Motivează spriginindu-se atât pe realitatea faptelor, a stărilor de lucruri actuale, cât și arătînd dispoziția legilor civile ale statului și ale regulamentelor autorităților noastre bisericesti. La toate acestea caută să raporteze principiile pedagogice, de cari trebuie a se ține seamă, precum și urgența tuturor afacerilor căror trebuie a se da rezolvare în măritul Congres.

Cuvîntarea d-sale caldă și plină de argumente, pe cari numai un bărbat de școală consumat le știe fixa, este ascultată de Congres cu teosebită luare aminte și dacă nu interveniau arhimandritii, jeloși ca totul să treacă prin consistorul metropolitan, toate propunerile erau să fie primite en bloc, atât de mult dl Ciorogariu convinsese pe toți. Ca în alătea afaceri mari însă, așa și aici, s'a avut în vedere forma! Toate să meargă pe cale ierarhică, altfel pierd biserica. De alt fel dl Ciorogariu și mai răznu dl Mangra, a dovedit că toate propunerile, cu cari vine, isvorese dintr'un mandat ce Congresul a dat deja consistorului metropolitan. Dacă acesta n'a căutat să vină cu propuneri precise, nu era un cuvînt să nu se primescă la dezbateri specială ceea ce atîția bărbați de școală, din toată metropola, au adus în Congres ca rezultat al unor delibărări, cari au durat, în sinul comisiiei școlare, nu mai puțin de douăzeci de ore.

După dezbateri pasionată Congresul primește contrapropunerea deputatului Dr. I. Pușcariu de cuprinsul că: Congresul nu intră în dezbateri specială, ci toate se releagă consistoarelor spre studiere și raportare la Congresul proxim.

Propunerea aceasta a fost susținută și de P. C. S. arhimandritul Musta, pentru motiv că afaceri așa importante trebuie să fie întăiu studiate în fie-care eparchie și după ce suma experiențelor s'au comunicat cu consistorul metropolitan, chestia să fie discutată amănunțit și în sinul acesteia. Laudă de alt-fel călduros munca depusă de comisie și zice că acest material vast va pute fi folosit de consistoriul metropolitan întru a veni cu propuneri la Congresul proxim.

Cu ocazia acestei discuțiuni s'a iscat și un incident personal între d-nii Harion Pușcariu și V. Mangra.

Dl Mangra făcînd o rectificare pe când vorbea dl Pușcariu, acesta îl intrerupe brusc și într'un ton, care arăta cel mult că precuviosul aspirant la vîlădicie era... după masă.

Pentru a dovedi aserțiunea sa: că adică nu se face nimic pentru școală, deși este atîta urgență, d. Mangra citește apoi concluse de ale Congresului din 1875, când se urgenta rezolvarea chestiilor ce a preocupat pe actuala comisie școlară, căreia numai laude i-se cuvin și ale cărei propuneri le recomandă.

În chestiunea salariului învățătorilor și ofinilor de învățători se primește propunerea comisiunii de cuprinsul, ca vîlăvele și ofatarii învățătorilor să primiască salariul pe jumătate an, plătit însă în curs de un an.

Același referă asupra clasării posturilor învățătoresci, propunînd trei clase: I. cu salariu de 1000 coroane, II. cu 800 și III. cu 600 coroane, afară de cuartir. La cl. I. să se receară calificare: 4 cl. gimnasiale cu calcul „bun“ și la a III. 4 cl. gimnasiale cu calcul „suficient“. Avansarea din o clasă în alta să se facă la intervaluri de 5 ani.

Iau parte la dezbateri deputații: Dr. Suci, L. Simonescu, I. Pinciu, T. Bara, P. Cosma, Dr. Oncu, A. Hamsea, Ignat Papp, V. Mangra și dă lămuriri și presidiu. În fine se primește raportul consistoriului metropolitan, care nu era pentru clasare.

Sedința IX.

(Sâmbătă, 20 Octomvrie).

Sedința se deschide la orele 9 a. m. Notarul Dr. Brădianu citește protocolul sesiunii VI și după unele rectificări se autenticează. A notaru'ui Dr. N. Oprean asemenea se autenticează.

La ordinea zilei continuarea raportului comisiei școlare asupra ordinului congregațional de-a face inspecțiunea școlilor confesionale prin comisarii specialiști. Se arată că Arhidieceasa a instituit vreo 12 comisarii inspectori care funcționează de doi ani.

La Arad s'a recomandat pe lângă protopopii instituirea câte unui referent școlar, în persoana unui învățător practic; iar pe lângă referenții școlari consistoriali un sub-referent, care să viziteze școlile. Asemenea s'au numit și specialiști comisarii-inspectori pentru examenele de la finea anului. Asemenea și la Caransebeș, iar de la Oradea se propune instituirea unui inspector anume salariat.

Referentul Ciorogariu face următoarea propunere:

„Eparchiile se continue lucrarea inspecționării didactice fie-care după mărimea indicată în rapoartele lor, anume să facă tot ce se poate pentru vizitarea școlilor prin referenți școlari, prin emisii consistoriale speciale, prin protopresbiterii și inspectori școlari, prin comisarii care se însoțesc pe protopresbiterii la examene, și în cele din urmă prin ospitarea învățătorilor la examenele colegilor lor. La proxima sesiune se raportează fie-care diecesă despre succesele modalității aplicate, pentru a concluda la o normă generală”.

Punându-se aceasta la vot, — se primește.

Același referent raportează cu privire la starea catechisării elevilor ortodocși dela școlile străine și propune:

„Consistoarele se îndatorează a prevedea cu cateheții toate școlile străine, unde sunt elevi de al noștri și totodată să iee măsurile, ca catechisarea să se țină în toată regula după următoarea normă:

1. În comune cu școlile ce nu sunt ale bisericii noastre, de regulă parohul nostru este catechetul elevilor gr. or. dela acele școlile, dar' reclamând trebuința se poate institui catechet și altul.

2. Unde în localitatea cu școlile străine, cercetată de elevi gr. or., nu este biserică gr. or. și preot gr., autoritatea bisericăscă institue anume cateheții.

3. În locuri centrale, cu elevi numeroși gr. or., se institue cateheții salariați

după trebuință, a căror chemare este numai catechisarea elevilor gr. or.

4. Dacă în localități cu școlile străine, cercetate de elevi gr. or., sunt mai mulți preoți gr. or., dintre aceștia autoritatea bisericăscă designează catechet de regulă pe cel mai calificat.

5. Catechetul este obligat îndată la începutul anului școlar a se pune în conțelegere cu direcțiunea școlii respective cercetate de elevi gr. or., a cere conspectul elevilor bisericii noastre și a lua măsurile pentru catechisarea lor.

6. Elevii gr. or., sunt obligați a cerceta regula oarele de catechisățiune, a cerceta biserica în toate Duminicile și sărbătorile, care se normază la alt loc, și în postul Sfințelor Paști sunt obligați a se mărturisii și cumineca.

7. Cateheții sunt obligați a ține regulat oarele de catechisățiune, a ține la finea anului școlar examen public din religie și în un conspect general, adresat direcțiunii școlare, a da elevilor notele din clasificățiune la timpurile normate în institutele respective.

8. Cateheții sunt obligați a purta o cronică școlară, în care în fie-care oră de catechisățiune au să introducă materialul pertractat, au să însemneze absențele școlare și alte eventuale incidente, care obvin în decursul anului sub durată prelegerilor.

9. Până la 15 Noemvrie al fie-cărui an cateheții promovează la oficiul presbiteral concernat conspectul catechumenilor, asemenea promovează la finea anului școlar, anume după facerea examenului public anual, conspectul elevilor dimpreună cu nota de clasificățiune.

10. În decursul lunii Maiu catechetul statorind cu oficiul protopresbiteral ziua examenului public din studiul religiei, ține acel examen sub presidul respectivului protopresbiter sau administrator protopresbiteral.

11. Protopresbiterii sunt îndatorați a supraveghia, ca cateheții să-și implinească cu scumpătate datorița; sunt obligați a promova până la 30 Noemvrie în fie-care an, la consistor, conspectele catechumenilor din tracturile lor protopresbiterale: la finea anului școlar a presida la examenele publice din religie și a promova până la 30 Iulie la consistor conspectele catechumenilor, cu notele de clasificățiune.

Protopresbiterii au să viziteze oarele de catechisățiune în școlile străine, convingându-se din propria intuițiune despre modul cum cateheții își implinește datorița, apoi consultând cronică școlară are să ob-

serve întru cât catichetul a și pertractat materialul prescriș, și despre rezultat are să raporteze consistorului.

12. Atât cateheții cât și oficiile protopresbiterale au a îngriji, ca elevii de confesiunea noastră să cerceteze oarele de catechisățiune regulat, în Duminică și în sărbătorile arătate mai jos să cerceteze oarele de esortațiune și sfânta biserică, apoi în postul Sfințelor Paști să se mărturisească și să se cuminece în biserica noastră.

13. Cercetarea regulată a oarelor de catechisățiune, sporul bun în studiul religiei, cercetarea regulată a oarelor de esortațiune și a bisericii, mărturisirea și cuminecarea în postul Sfințelor Paști, este datorița elevilor gr. or. și fără de calcul suficient din studiul religiei — după legile în vigoare — elevii nu pot fi promovați în clasă mai superioară. Dacă totuși ar obveni cazuri, ca elevii gr. or. fără de notă din studiul religiei dela catechetul gr. or. sau cu notă rea, să fie promovați în clasă mai superioară, catechetul nostru pe calea oficiului protopresbiteral are să facă îndată arătare la consistorul diecesan.

14. Cateheții dela școlile străine confesionale și dela cele comunale li se dă remunerațiune din averea bisericii, celor dela școlile de stat li se exoperează câte-o remunerațiune dela stat, care se poate întregi din averea bisericii.

15. În rubrica „Observări” dela conspectul notelor de clasificățiune la finea anului școlar cateheții sunt obligați a însemna manualele de școală folosite de elevi. Se observă și aici, că numai asemenea manuale se pot folosi, cari au aprobarea autorității bisericăscă.

16. Sărbătorile obligate pentru elevii gr. or. dela școlile străine sunt:

A. În localități cu biserică gr. or.: Anul nou (1 Ianuarie), Botezul Domnului (6 Ianuarie), Întîmpinarea Domnului (2 Februarie), Bunavestire (25 Martie), Sănpetru (29 Iunie), Schimbarea la față (6 August), Sfânta-Măria (mare și mică: 15 August și 8 Septemvrie), Intrarea în biserică (21 Noemvrie) Prima și a doua zi de Crăciun (25—26 Decemvrie), Viueria patimilor. A doua zi de Paști, Înălțarea. A doua zi de Rusalii, Ziua hramului bisericii din loc, ori ziua patronului confesional din acea localitate.

B. În localități fără biserică gr. or.: Ziua primă și a doua de Crăciun (25 și 26 Decemvrie), Botezul Domnului (6 Ianuarie), a doua zi de Paști, Înălțarea, a doua zi de Rusalii.

Pentru unitatea catechisării să elaboreze fie-care consistor un plan de învăș-

mânt catichetic pentru toate categoriile de școale, și să-l introducă provisor. Aceste planuri vor fi subțernute consistorului mitropolitan, ca pe baza lor să prezintă proximei sesiuni congresuale un plan de învășământ general, obligator pentru întreaga mitropolia.

Arhimandritul Musta cere, ca proiectul de regulare smănușit să se transpună consistorului mitropolitan, ca acela să-l studieze, revadă și prezenteze spre aplicare definitivă, căci multe din cele cuprinse în proiectul prezentat sunt deja regulate prin dispozițiuni anterioare. Laudă altcum comisia pentru zeful cu care a compus și adunat materialul de lipsă.

Referentul Ciorogariu, insistă să nu se detragă comisiunilor dreptul de-a prezenta congresului și propunerii independente de rapoartele consistorului mitropolitan. Mai ales în cazul acesta proiectul poate fi acceptat, căci acela este deja aplicat de mulți ani.

Admițându-se spre dezbateri speciale în congres numai propunerii venite dela consistorul mitropolitan, ar însemna știrbirea suveranității Congresului și a face pendentă activitatea sa dela activitatea ori neactivitatea consistorului mitropolitan, ceea-ce nu poate intra în spiritul Statutului nostru organic.

Președintele congresului arată, că cele 15 puncte din proiectul propus ar fi trebuit prezentate tuturor deputaților spre a le pute studia, căci din o auzire o regulare specificată este cu anevoie. Congresul și altcum e bine să enunțe numai principiile generale, iar diecesele să-și reguleze apoi pe baza acelor catechisățiune în toate după referințele locale.

Punându-se la vot propunerile, se primește propunerea d-lui Musta, ca să se ia spre știre raportul consistorului mitropolitan despre catechisare, iar operatul special al comisiei școlare să se derive consistorului mitropolitan spre folosire la o regulare definitivă.

Invățătorii și Asociațiunea.

Comitetul Asociațiunii, dându-și serios seama de viitorul școlilor noastre, a recunoscut „că între stările noastre de astăzi Asociațiunea trebuie să dea o atențiune deosebită învășământului nostru”, nu altcum a recunoscut și faptul, că „Asociațiunea noastră, în sensul organizării depuse în statutele sale, este o societate cultu-

CHRISTOS...

Am întrebat o floare'n lunci
De tatăl iei, c'aș vré să-l știu,
Și mândră, floarea mi-a răspuns:
Isus Christos cel vecinic viu!

De-o păsărea când întrebai:
De unde-i glasu-ți argințiu?
Cântând, drăguța mi-a răspuns:
Dela Christos cel vecinic viu!

Și fără să mai zic cuvânt,
Răspunde-un riu-ț zglobiu:
Pe unde trec și'n tot ce ved
Este Christos cel vecinic viu!

Din lunci p'un drum m'am rătăcit
Și drumul era mut, pustiu;
Dar n'am pierit, că m'a îndreptat
Isus Christos cel vecinic viu!...

O, cel-ce-și pune'n ceriu nădejdi
Și are dragoste de su:
Va moșteni un colț de raiu,
Dela Christos cel vecinic viu!...
Preot Al Muntean al lui Vasile.

Poesii populare.

(Din Cuvin.)

Badea cătană i luat,
Dar de el nu m'am lăsat.
Gândesc că ear o vini,
Și noi eară ne-om iubi,
Dacă pace'n țăr'o fi.
Decând tu, bade, te-ai dus,
Altu'n brațe nu m'o strins;
De când nu m'ai sărutat,
Bazele mi-s'au uscat.
Câte doruri m'au mâncat,
Eu pe toate le-am uitat.
Infocatul țeu de dor,
Nu-l pot uita până mor.
Badiță, dragostea ta.
Până mor n'o pot uita.
Pare-mi rău și-mi bănuiesc,
Că nu pot să te-ntălnesc,
Că ne mai vorbim de dor,
Că eu după tine mor.
Pare mi rău și mi-e bănat,
Pentru că te-am sărutat,
D'atunci tu te-ai depărtat,
Și pe mine m'ai lăsat,
Cu dorul țeu infocat.

Culese de: Teodor Văcariu, june infanțarist.

DAINA.

— Legendă. —

Cuvântul *daina*, ce se aude ca refren în cântecele poporului român bihorean, e sinonimul lui *doina*, derivat din *dolina*: *dolina*, ear prin eliminarea lui *l*: *doina*; sau din *dor*: *dorina*, de aci prin eliminarea lui *r*: *doina*, ear de aci, prin înlocuirea lui *o* cu *a*: *daina* și care, în cântec, nu exprimă alta decât dorul și jalea*, — după-cum zice Românul bihorean.

Și *daina* bihoreană își are legenda sa și încă în două versiuni**) și anume:

I
A fost o fată, frumoasă ca o zină,
blândă la graiu ca un țugar, de s'o tot vezi
cu doi ochi, s'o tot auzi ca două urechi, că
ai fi dorit să fi veciaic copil în leagăn, să
te tot săruțe, ba să te adoarmă cu cântecele
ei dulci și fermecătoare, s'o vezi și în
vis și să-i auzi cântecele resunând și peste

*) Asta e părerea mea. Cel mai competent ar face bine, dacă cuvântul *daina* i-ar face derivațiunea mai exactă.

**) Poate și mai multe versiuni; eu însă numai două cunosc.

plaiurile lumii visurilor tale. A fost doar cea dintâi horitoare a veacului în care s'a născut și nici azi nu cred să fie, pe întreg întinsul pământului, horitoare, care s'o întrecă; nu! deoarece-ce când își deschidea inima și bazele: codrii, văle și câmpiile toate tăceau și ascultau liniștite, duleile și departe răsunătoarele i hore.

Fata asta se numia — Daina.

De frumoasă și cântăreață ce-a fost, i-se dusesse vestea departe-depart, peste țări și peste mări, cât mulți feciori de crai și împărați doriau să i cercerească inima; dar nici unuia nu i-a succedut, pentru-că ea, avându-și alesul inimii sale, decât curți împărătești, înălțimea tronului și coroană de aur cu diamante, a iubit mai tare coliba sărăcăcioasă, văile cu izvoarele, dealurile și codrii cu potecile și, la vreme, o cunună de stejar ori brad, împodobită cu flori din crini câmpului, sau cu iederă pururea verde. N'a voit adevă să se despartă dela sinul mamei sale.

Odată, pe când Daina-și petrecea la o anină, a venit un fecior de împărat s'o răpească și s'o ducă cu de slla; dar ea, făcându-i-se din vreme cunoscut planul răutăcios, a eșit de la nuntă și a fugit și, căci feciorul de împărat o urmărea, a sărit într'un riu lat și afund, încercând să-i treacă cu inotul; însă, fiind ostentă, fu răpită de valurile furioase ale rului. Cu durere în inimă

rală, și nu o corporațiune științifică-literară“.

O asemenea marcantă linie de activitate se impune Asociațiunii — între împrejurările noastre, — având totodată a considera mai mult partea practică a culturii.

Dorim, ca cei chemați să înțeleagă, că una din cauzele principale, pentru care Asociațiunea nu e îmbrățișată din destul, este: că direcția și planul de muncă a Asociațiunii, nu a corespuns celor mai ardente necesități, și că în special pentru cultura poporului — ca atare — puțin s'a făcut.

Să fim scusați, când vii a pune ca exemplu viu Asociațiunii noastre, programul rațional de activitate al societății maghiare „Emke“, care eată cum și-a înțeles chemarea, și cu ce rezultate mănoase s'a putut mândri în raportul către adunarea a 14-a, ținută în Cluj, din care reiese, că societatea susține:

1) Un orfanotrofiu și asil de prunci pentru Sécui;

2) Șapte școli elementare în Aranykut, Kis-Sebes ș. a.

3) 12 ovode, între cari în Cluj și Huedin;

4) 12 școli de specialitate;

5) 36 de biblioteci;

Societatea ajută: 35 de școli populare, 8 asile pentru prunci, 19 parohii și 11 reuniuni de cântare.

Eată considerațiunii, cari mi-au impus datoria sfântă, ca în calitate de reprezentant firesc al școlii, să chiesm Asociațiunea în ajutorul ei, făcând propunerea în adunarea de ast-timp, ca adunarea să aște mijloacele, din cari s'ar pute crea un fond cu destinațiunea: de-a ajuta școlile cu recușite, subvențiuni, manuale; a califica învățătorii prin cursuri de economie și a ajuta înființarea și susținerea școlilor de repetițiune economice, nu altecum și bibliotecile școlare și populare.

La propunerea preotului Chendi, propunerea mea a fost avisată comitetului, spre a o studia.

Convins fiind, că bărbății ridicați în fruntea Asociațiunii, sunt oameni cu vederi mai largi, cari înțeleg situațiunea școlilor noastre, cari au cu totul altă poziție față de școlile străine susținute și ajutate din vistieria statului, nu mi-am ridicat cuvântul în adunare, în contra propunerii d-lui

Chendi, ci cu încredere deplină am depus propunerea mea în mâinile comitetului central.

Acum vine „un preot bănățean“ în „Biserica și Școala“ Nr. 38 și sub titlul „Învățătorii și Asociațiunea“, reflectează zicând, că: „atinge foarte neplăcut obiceiul, de-a aduce la ordinea zilei învățământul nostru primar popular — la Asociațiune“.

Să fim lămurii, eu am propus: ca adunarea să aște mijloacele pentru crearea unui fond cu destinațiunea menționată, și nici decât atacarea fondurilor existente.

„Să nu ne silim a deveni martiri prin cerșitorie de ajutoare pentru școală, învățător, după-cum s'a propus chiar de un membru al Asociațiunii“ — scrie preotul bănățean.

Știm că „Emke“, societatea celor ce țin însăși puterea de stat în mână și cărora vistieria statului li-e deschisă pentru susținerea școlilor lor, totuși simt necesitatea, a veni în ajutorul școlilor lor, prin însuflețirea și concursul privaților; cu atât mai virtos nouă, celor cari nu dispunem de vistieria statului.

Dacă vom așteția progresul învățământului celor mai înaintate și puternice state, va trebui să recunoaștem, că progresul lor cultural se datorează în mare parte zelului și spriginului dat de societățile lor culturale.

Numai noi, cari din greu ducem lupta pentru cultura poporului, știm și simțim lipsese, cari le duce școala română, prin urmare al nostru este și cuvântul, și asigurăm pe totii, că nu fără serioase și grave motive am dus chestia acolo, de unde trebuie să ne vie ajutorul, răspunderea o lasăm asupra ac-lora, cari nu vor să înțeleagă, că ce interese vitale vor sacrifica atunci când își vor întoarce privirile dela justele și duioasele plângeri ale școlii române.

Consulii veghiați!

Comloșul-bănățean, 28 Sept. 1900.

Iuliu Vuin.

Urmările lucului.

Este cunoscut tuturor, că un rău înrădăcinat în poporul nostru este și lucul (faloșia), adică nisuița de-a ave „aceea“, fără de ce omul poate trăi.

respirat toți în multe părți, cercând-o și chemând-o suspinând mereu:

Dinum, daina și ear daina!
Daina măr, daina, daina — le!

„Zic Ungurii, că: cu asta ne ciufulesc ei pe noi, pe Români“ — zice Românul bihorean.

Gavril Bodnariu.

POVESTEA

Unei Coroane de oțel.

(Restaurarea Domniei românești și războiul nostru pentru neastănare.)

Scrieșă anume pentru țărâime.

De

GEORGE COȘBUC.

XIII.

Void deoparte să vadă însuși starea lucrurilor pretutindeni, ear de alta ca să fie văzut de soldații Săi că stă în rind cu dîșii unde e primejdia, Domnitorul nostru de câte-va ori era să-și piardă viața.

Când a cercetat bateriile de la Calafat, înainte de începerea războiului, a scăpat

Bătrânii nostri n'au dat așa mult ca noi pe faloșia, sau pe luc, și le aceea ei au trăit și mai bine decât noi.

Dările se măresc tot într'una și cu ele și lipsele și neajunsurile; — să ne mai vie atunci în minte și faloșia, fără de care ușor putem trăi!?

Dacă vom umbla și vom judeca serios, ne vom convinge, că faloșia a ajuns în așa grad mare la o parte a poporului nostru, încât se prevede ca singură ajungerea lui la sapă de lemn. Pilde ne pot fi câteva comune din părțile bănățice, cari odinioară au fost cele dintâiu, ear' acum vor să fie cele din urmă.

Și pentru-ce? Pentru-că li-a plăcut fala goală, galanția, cari nu sunt pentru țărânul român, căci, zău, nu e ușor lucru pentru dîșul a da 10—12 fl. pentru o păreche de ciobote, 10 fl. pentru o jilecă (laibar), 5—6 fl. pentru un șerpar; femeile câte 10—15 fl. pentru o măramă de mătasă și toate hainele împodobite cu aur, și cu lucruri de cele mai scumpe dela jidanii.

Cei bătrâni n'au știut să poarte haine din boltă, unde să ducă Jidanului și cel din urmă crețar; ei au purtat haine făcute de Românele noastre. Mai avem noi și azi comune, unde numai de batjocură e cel-ce se poartă în haine din boltă; și ce să vezi? Asemenea comună nu e așa săracă, nu e înglodată în datorii, ca buaa-oră cele ce sunt faloase și luxoase!

Mărturisesc, că am văzut bărbăți și femei îmbrăcați în haine de câte 50—60 fl., — eșind din căsuțe ca niște colibuțe, pe care au o grămadă de datorii; căci de ce să nu se poarte ei faloși, că de când s'au înmulțit banșile — se capătă atât de ușor banșii! (?)

Da! se capătă banșii ușor: e greu însă de a-și plăti înapoi, și așa ori i-se vinde și ce are, ori rămâne tot dator în toată viața și pe lângă asta rușinat și neliniștit în sufletul său.

Să ne uităm la Nemți; dîșii poartă haine din boltă, însă cum? De bună seamă nu ca ai nostri, cari dau pentru o măramă femeiască câte 10—15 fl.!

Dările se măresc zi de zi; pământ n'avem; și cât ar fi, îl iau dela noi cămătarii și străinii, cari ne năpădesc unii peste alții; isvoare de

venite nu sunt; anii răi se repetese și noi tot să mai avem poftă de-a ne îmbuibă? de-a ne faloși și nealocși?

Să prindem minte odată, căci e vremea! Să ne mulțămim, că ne putem câștiga cele mai de lipsă, necum să ne mai cugetăm la faloșie, căci aceasta nu e pentru țărânul nostru.

Nimeni nu zice, să nu ne căntăm și noi câte-o plăcere modestă, dar aceasta numai în cât ne iartă împrejurările, nici decât însă să nu ne întrecem în aceea, ce ne duce la rău!

Mai avem apoi și oameni de aceia, cari, dacă n'au următorii, cred că lor le sunt iertate toate: fală, îmbuibare, desfrânare, și câte toate neghiobii; nu e însă așa! Oare biserica și școala, copiii orfanii și săracii, multele așezăminte de binefacere nu pot fi adevărații următorii ai chiar unui întreg popor?

Înțeleptul Solomon a zis: „Nume bun își câștigă omul prin purtări și fapte bune!“

Așa-dar nu i-se cuvine nimereu a se lasa ademenit de faloșie, de băgămfare și de desfrânare, nici celui bogat, nici celui sărac. Toate acestea să le lășăm la o parte, ca astfel să nu ajungem la desevirșită nimicire.

Preoții și învățătorii au cuvântul, ear poporul va trebui să asculte, căci el dela fire e bun și ascultător, cu atât mai virtos, când vede că-1 voești binele. Căci care păstor va mîna turma sa în gura lupilor?

Să luptăm deci cu toții pentru desrădăcinarea lucului din țărânul nostru, căci acela nu-1 aduce decât necaz, sărăcie și perire.

Monoștor, în Oct. 1900.

I. Furdianu.

Din Bihor.

(Tractul Orăzii-marii.)

18 Octomvre, 1900.

Înainte de asta cu 5—10 ani, o parte din locuitorii comunei Șumugi, lipsii de preoți statornici și cu rivă și dragoste către turma lor, — căci parochia era administrată de preoții din vecinătate, cari, de sine se înțelege că atunci se prezentau bucuros în parochie, când aveau stole și cam rar la serviciul dumnezeesc și, astfel lipsii și de predicarea cuvântului lui Dumnezeu, — au făcut nume rău comunei cu numai în

și cu dor în suflet, de atunci până 'n ziua de azi. Românul o jălește și mereu o rechemă de câte-ori își desprinde inima și deschide buzele horind:

Daina, daina și daina — le
Și eară mândră daina — le!

II

În vremile de demult, domni erau despărțiți de popor, prin urmare poporul nu putea vorbi cu domni, numai în scris, căci nu putea să se apropie de ei, fiind între ei — ca între stîlul lui Avram și între focul vecinic — o mare prăpastie: o apă întinsă, lată și adâncă. Fie-care popor însă își avea solia sa — care le ducea plîngerile și le aducea legile și rînduile — câte un căne bine dresat. Solia noastră, a Românilor — zice-se — a fost o cățea, pe care o chema — Daina. Fiind solie credincioasă și fiind-că ducea la domni prea adese-ori și multe plângeri, în care Românii își tot cereau drepturi, domni și-au pus în gând s'o prăpădească, să nu mai fie cine să le meargă pe cap cu atâtea plângeri și rugări și în loc de drepturi, a legat la grumazii Dainei o peatră grea, cu care înotînd până la mijlocul apei, s'a cufundat și s'a înecat. Românii au așteptat mult pe țermure și văzînd că prea întârzie, au început s'o strige; dar văzînd că nu mai vine cu drepturile, s'au-

ca prin minune de un obuz turcesc. S'arcase adică pe coama șanțului, și cu ochiul se uita peste Dunăre, ca să vadă cum stau așezate tunurile turcești. Atunci, par'că ar fi știut anume Turcii, au asvirlit un obuz drept spre locul unde era Domnitorul. Obuzul s'a spart în fața Lui, asvirlind schije în toate părțile și împoșcînd pe generalii cari erau pe lângă El. Hainele Domnitorului erau stropite de pământul răscolit de obuz.

La vijitura obuzului au încremenit și soldații și generalii, știindu-l pe Domn acolo. Ear Domnul stete drept, și scoțînd chipiul l-a învîrtit în aer scîtînd spre zidul Vidinului și strigînd: Mi-e drag Mie cântecul acesta! adică al obuzului, căci prin războaiele prin cari a fost înainte de a fi Domn El a stat multe zile sub bătaia tunurilor, ca oficer, și le cunoștea cântecul.

Dacă ar fi tras Turcii cu tunul numai cu două-trei palme mai departe, s'ingur Dumnezeu știe ce s'ar fi întemplat.

Se vede, că Turcii într'adevăr știau și ziua și ceasul și bateria în care va veni Domnitorul nostru. Ei aveau spioni prin toate orașele de pe marginea Dunărei. Aceștia vor fi făcut semne, cine știe cum Turcilor din Vidin, să tragă pe locul știut. Alt fel e greu de înțeles, cum n'au tras Turcii înainte de-a sosi Domnul și cum de-au asvirlit cel dintâiu obuz drept spre locul acela și

tocmai într'aceiași clipă. Dacă fost numai o întemplare, atunci întemplării să i mulțămim că ni-a scutit țara și neamul de-o nenorocire așa de mare.

Odată, în șanțurile de de-asupra redutei Plevnița, Domnitorul a intrat în bătaia gloanțelor și-a stat câte-va minute în puterea morții. Asta a fost la vr'o două săptămâni după cucerirea Griviței.

El voia să vadă șanțurile A intrat în ele, s'a uitat la toate cu de-amănuntul, apoi a intrat într'o baterie și a pus pe flăcăi să tragă cu tunul spre Plevnița. Turcii trăgeau cu puștile necontenit spre șanțuri, ear ai noștri răspundeau. Impușcătura, în felul acesta, și ea și ziua și noaptea între noi și Turci.

Domnitorul a trecut printre soldații care steteau pitulați și ochiul spre parapetul Plevniței, după care steteau și Turcii pitulați și pîndînd. Soldații, văzînd pe Domnul lor acolo în vizuina periclit, au început să tragă din puștii mai cu inimă, ear Turcii își lătețiră răspunsul, așa că se porni de-odată o impușcătură așa de iute și deasă, încît Domnului i-a fost cu neputință să mai stea acolo, mai ales că văzu în fața Lui cum a căzut trîsnit de un plumb turcesc un sergent, cu care tocmai vorbea.

Aceste pilde ale Domnului întăria inima oștenilor și în sufletul lor se sporzi

apropriere, dar și în depărtări mai mari. Dar din aceasta escându-se și neinteresarea față de biserică, aceasta a devenit în o stare de ruină și lipsită de hainele și odorele trebuincioase, ba o parte din poporul se și insinuase a trace la religionea greco-catolică. — De patru ani trecuți în urmă, când adevărat părintele Teodor Simoc a venit din arhiepiscopie în această comună, lucrurile s'au schimbat înspre bine; acoperișul bisericii s'a reparat fundamental, s'au procurat haine, odore și cărți trebuincioase la serviciul divin, precum și candelabre pentru înfrumusețarea bisericii, în preț de peste 400 l. din dăruirile credincioșilor la sfatul părintesc al d-lui Simoc. Apoi în fața bisericii s'a ridicat o rugă în preț de 3 l. și care cu jumătate a contribuit însuși părintele, spre a îndemna tot mai mult pe credincioși la faceri de bine pe sâmba sfintei biserici. Ba însuși domnul arhiepiscop și mitropolit Ioan Meșianu, ca episcop diecesan, convingându-se despre stăruințele părintelui Simoc, a donat bisericii din Șușnița un antimis.

Afară de acestea, părintele Simoc prin staturile sale părintești ce le ține în sf. biserică în toate Duminicile și serbătorile regulate, a făcut pe credincioșii din comună iubitori de biserică, pe care o cercetează regulat și în număr mare, făcându-se exemplul unor comune vecine, unde au născut și nu în serbătorile cele legale, ci — dureri — cu preoții cu tot lucră într-o necinstirea numelui lui Dumnezeu și dejosirea religiei și a neamului nostru înaintea străinilor!

Văzând apoi poporul niștințele părintelui Simoc, cu mic cu mare îl stimează și îl iubeste; ear' comitetul și sinodul parohial încă în anul trecut l-au votat mulțumită protocolară, ca semn de încredere și recunoștință, precum și respalță binemerită pentru ostenețele sale prestate spre binele și lauda comunei, pe care o păstorește cu zel și abnegațiune.

În fața unor ast-fel de fapte, numai laudă și onoare se cuvine unui așa preot. Cincinat.

Comoara de aur.

-Povește igienice și de scăparea vieții, scrise pe înțelesul și pentru folosul țeranului român. —

De
Iulia Bugzarin Sălășanul.

Motto: Sănătatea până la un punct este în mâinile noastre.

(C. Șt. S.)

(Continuare.)

Anemia sau lipsa de sânge.

Ființa acestui morbo stă într'aceea, că în sângele pacientului se află foarte puține părți fieroase.

Lipsa de părți fieroase este urmarea nutriei slabe, îngrijirii defectuoase, locuitorii nesănătoase, a morburilor grele și a vărsărilor de sânge în măsură mare.

Semnele morbului sunt următoarele: îngălbănirea feței; mai târziu îngălbănirea buzelor și a întregii guri; slăbiciunea musculară, oboseală în grad mare; sgârșiri: zăzuitură de urechi, lipsă de poftă de a lucra, neregulată batere a inimii și a pulșului, întârziere însemnată în circulațiunea sângelui.

Indivizilor, cari pătinesc de lipsă de sânge, le recomandăm următorul mod de viață și de trai: să umble în aer curat și proaspăt, să nu se răcească, să nu se obosească, să nu se supere ori bucare în măsură mare; să trăiască cu mâncări de animale (ouă, carne, lapte de vacă); apoi cu mâncări de plante, cari conțin materii fieroase precum: m a z e r e, b o b, l i n t e, l o b o d ă. Pe lângă acestea să beie în toată ziua câte un pahar de vin bun (vin roșu, vin de Malaga, spaniol veritabil) și să facă din când în când câte o scaldă caldă, în care să pună felurite ierburi cu putere tămăduitoare.

Dar' fiindcă din anemie (lipsă de sânge) se poate desvolta cu vreme un alt morbo cu mult mai primejdios, ce vine înaintea sub numele de „oftică” (tuberculoasă hectică, tuse seacă), sfătuim pe pacienți, ca îndată ce se simțese atacul de morbul aici pomenit, să se pună sub îngrijirea unui medic priceput și de omenie și să urmeze într-o sfatul acelaia.

Tragerea sângelui (sugerea sau slobozirea sângelui).

În unele cazuri, dar' mai ales la sfatul medicului, suntem siliți să lăsa, ca să ni se tragă (sloboadă) sânge din cutare parte a corpului d. e. dela cap (din regiunea timploanelor), dela o mână etc. Tragerea sau slobozirea sângelui se întimplă prin tăierea într-o vână ori prin punerea lipitorilor.

Chipul, cum se sloboadă sânge dintr'o vână, îl pricep numai oamenii de specialitate adevărată medică, și numai acestora le este ertat a face așa ceva; ear' chipul, cum se folosesc lipitorile, trebuie să-l cunoască fie-care dintre noi, și este următorul:

Să nu folosim lipitori, cari au mai fost deja folosite și din cari s'a scurs (stors) sângele cu slla, pentru-că puterea acestora este micșorată și pentru-că pe calea aceasta putem introduce în corpul nostru materii bolnăvicioase.

Locul, unde vrem să punem lipitoarea, trebuie să-l spălăm bine cu apă curată și

călduță; ear' lipitoarea nu o prindem cu degetele goale, ci cu o bucată de pânză curată și subțire, ori cu o bucată de hartie; ori că întorcem gâja cu gârliciu în jos, în spre locul respectiv, și astfel lipitoarea cade ea de ea. Ear' când lipitoarea nu voiește să se prindă, atunci ungem locul respectiv cu lapte dulce ori cu apă zahăroasă. Sugând lipitoarea destul sânge, cade ea de sine, apoi urmează curgerea sângelui, pe care o provocăm așa, că spălăm locul, de unde a supt lipitoarea, cu apă caldă. Că câtă vreme are să dureze curgerea sângelui, aceasta o hotărăște medicul.

Arsura de soare. (Sonnenbrand, napszüras.)

Aceasta se ivește în formă de gută. Atacă pe acela, cari stau mult timp cu capul gol în razele soarelui. Fața le roșește, fruntea se înfierbântă; răsuflarea e adâncă și înădușitoare (horcăitoare.)

Pe nefericit trebuie să-l ducem la loc rece și să-l culcăm jos cu capul ridicat. Vestmintele de pe el le desfăcăm (lărgim) și pe cap îi punem cataplasme reci.

La tot cazul însă recurgem după ajutorul medicului.

(Va urma.)

Din Banat.

—Un învățător activ.—

Acum în Septembrie a trecut anul, de când comuna noastră și-a ales de învățător pe dl George Caba și de atuncia prin neobosita sa ativitate dînsul a lucrat ziua cu băieții în școală, ear seara cu coriștii adulți și a ridicat comuna noastră la un nivel, încât azi stă în fruntea multor comune din giur.

Sunt mulți oameni în ziua de azi cari cugăta că, dacă știu să vorbească multe, au întrecut pe alții cu gradul de cultură și inteligență învățătorul n' stru e om tăcut, însă cu atât mai de laudă îi sunt faptele.

A venit în comuna noastră și a găsit multe lucruri în cea mai mare nerânduială. Cu deosebire însă corul, care avea lipsă de o persoană conducătoare mai inteligentă.

S'a trudit d-sa toată iarna anului trecut și după trudă a isbutit să arate un rezultat bun. A arangiat cu coriștii două concerte și un maiial, cari au ridicat fondul corului din nimica la suma de peste 200 coroane. Multe greutateți a întimpinat cu aceasta, parte din cauza că coriștii nu cercetau instrucțiunile, regulat parte că nu aveau nici voe destulă. Unii, cari ar fi cercetat instrucțiunile regulat, veniau multe seri fără a învăța ceva, din cauză că ceilalți lipsiau.

mai cu un fir de păr a fost departe de un păs grozav al sorții!

Ear în ziua căderii Plevnei, seara, Domnitorul plecase de pe șesul luptei la Tucenița la Impăratul, ca să-l ducă știre de sfârșitul lui Osman. Pretutindeni era atunci o învâlmășală de nespun, ca după o luptă mare.

Domnitorul trecu prin Plevna. Dar în învâlmășală se rupse de El escadronul de roșiori care-l însoția și se perduseră și officerii suitei.

Era întuneric de tot, ear Domnul călare, și abia cu patru officeri după el, se încurcase pe străzile ulișii ale Plevnei și nu putea să mai iasă pe șosea. Rășchică multă vreme, ear la urmă îi cuprinse grija. Dacă Osman a lăsat oștirea ascunsă în Plevna, când a eșit astă-dimineată, și dacă vr'o parte din oștirea aceea va da prin întuneric de niște officeri străini, ce va fi? Aceste gânduri îi munciau, și grija lor se făcu spaimă, când începură să s'audă împușcături dese prin marginile Plevnei.

Era, într'adevăr, oștirea turcească, Cerchezi ascunși, cari împușcau acum asupra companiilor de creștini căți fură trimiși să ție paza orașului peste noapte.

Ear Domnul tot umbla rătăcind pe cotele ulișii. Căi li se împedica de morți

Văzând d-sa că toată osteneala sa ar fi fără nici un rezultat și că trebuie stărnit în coriști simțul de societate, în luna lui Martie a înaintat ministrului de interne proiectele de statute ale „reuniunii de cetire și cântare în Moșnița”, cari azi sunt aprobate și noi suntem cu societate legală.

Multă bucurie a stărnit în noi vestea despre aprobarea statulelor, pentru care osteneală numai mulțumitori putem să-i fim atât domnului învățător, cât și domnului notar Kendeli Richard, care încă ni-a dat mână de ajutor pentru statute. Mai de multe ori am înaintat noi statute cu spese mari prin notarii de mai înainte, dar până acum totdeauna au fost respinse.

Acum însă, fără spese și fără multă trăgănare, le avem a robate. De aci încolo nu vom osteni zadarnic; acum avem persoana atât de mult așteptată, și lucrurile vor merge bine.

În ce privește școala și oficiul seu dl, Caba e unul dintre cei mai harnici și mai regulați învățători. Copiii învață bine, căci au de la cine. Ca o dovadă despre aceasta amintesc, că a instruat băieții în mai cântări duet, și acum arangează un concert cu reprezentațiune teatrală în scopul înființării unei biblioteci școlare. Afară de oficiu asemenea e om la locul seu, nu e omul certelor, și nu se amestecă nici în cearta nimărui. Dă cinstea cuvenită flecșrii și dînsul asemenea este respectat și iubit de toți.

Activitatea reuniunii se începe acum în toamna aceasta cu îndoiță putere, căci mulți s'au înscris și se vor înscrie ca membri noi.

Estă dar că un învățător bun și activ poate face mult și multe lucruri bune.

Ionita Gaița,

PARTEA ECONOMICA

SOIURILE MAI ALESE. DE POAME.

Merii. (pirus malus.)

(Continuare din Nr. 38 (172) și fine.)

10. *Parmenul auriu* de iarnă, își are originea din Anglia. Puține soiuri sunt, cari să fie mai recomandabile și mai vrednice de prăsit ca acesta. Rodește în curând și foarte bogat. Face poame mijlocii, de multe ori mari, de-o culoare gălbie, ear pe timpul când se coc sunt de culoare aurie, vîrgată cu dungii roșii; miezul lor e gălbiniu. Au must bogat de o fineță rară și cu un gust aromat foarte plăcut. — Câte-odată cresc la o mărime extra-ordinară și se coc

încrederea atât în Căpetenia oștirii, cât și în vrednicia lor.

În ziua luptei celei mari, Domnitorul venise cu suita Sa de-asupra satului Grivița, ca să vadă cum l-se luptă făcăii.

Răpit de vederea luptei, El s'a apropiat tot mai tare, așa că la urmă eșise la larg pe o colină în bătaia puștilor. El poate voia să îmbărbăteze pe dorobanșii și vînătorii cari se svircoliau sub redută. Într'adevăr făcăii noștri s'ăriau mai cu inimă, știind că-l vede viteazul lor Domn. Dar rău era că văzându-L ai noștri, L-au văzut și Turcii și un obuz a venit vliind dintr'o redută și s'a înțip în pământ tocmai sub picioarele Domnului. Ear după el au început să curgă plumbii turcești spre locul acela. Se înțelege, Domnitorul s'a dat îndărăt cu multă părere de rău că nu poate sta aproape de vitejii Săi.

Ear noaptea, care a urmat acestor zile, a petrecut o Domnul pe un deal, în ploaie și fără foc. S'ar fi putut întimpla să dea Turcii peste El și să-L prindă. Ce bucurie nebună ar fi fost în împărăția Sultanului, dacă ar fi prins pe Căpetenia oștirilor creștine de la Plevna. Dar pe noi ne-a ferit Dumnezeu de atâta nenorocire, ear Turcilor n'a voit profetul lor să le facă parte de așa noroc! La întimplarea aceasta mă voiu întoarce cu povestirea.

De alte două ori s'a mai întimplat, ca Domnul nostru să fie aproape căzut în mâinile Turcilor.

Odată, când s'a dat lupta la redutele Dubnicului, peste Vid, El a stat cu un general rus dincoace de Vid pe o colină, dând de știre că acolo va fi toată ziua și acolo să-L caute officerii.

În ziua aceasta toate tunurile creștinilor trăgeau spre Plevna, ca să facă pe Osman să creadă că earășii vom da năvală de pretutindeni. Dar n'aveam gândul acesta; voiam numai să amăgim pe Osman, ca să stea cu oastea în Plevna și să nu iasă într'ajutorul Turcilor de peste riu, la Dubnic. Numai Dubnicul ne sta în gând. Și într'adevăr am înșelat pe Osman—poate asta a fost cea dintâi și cea de pe urmă dată, când s'a înșelat Osman în chibzuirile sale — n'a dat ajutor celor din Dubnic, ținându-și oștirile prin redutele Plevnei gata de luptă.

Acolo, pe colină, Domnitorul stete călare, urmărind lupta de la Dubnic. S'auzia tunul pretutindeni, ear mai pe aproape focuri de pușcă. El văzu pe dealurile din față-i răsărind batalioane de pedestrim turcească, deodată ca din pământ, și revărsându-se din multe părți. Abia părăsi D-nitorul colina, și ea și fu înecat de oștirea turcească. Fusesse un loc primejdios, și Domnitorul nu-

(Va urma.)

din Octomvrie în unele locuri din Noemvrie până către Martie.

11. *Renesul de Canada*. Originea lui adevărată nu se știe. După nume ar fi de origine din America, dar este lăsat din Franța și e un pom de mare valoare. Produce poame foarte bune și de o mărime colosală, cari au forma lătareată; au o culoare galbănie, icolea cu o roșeață rugănie și cu pete în coloză cojită de pom. — În privința gustului acest soi în trece pe toate soiurile de mere din lume. Ele se coc din Noemvrie până în primăvară.

12. *Calvilul de iarnă*, cel mai fin soi de meri; păcat numai că pe la noi toate fructele îi cad înainte de-a se coace și că cultivarea lui e fără folos. În Viena se plătește câte-un măr de acesta cu 60—80 cruceri. S'ar pute face probe cu el și la noi, pe la dealuri; poate că ar succeda, ceea-ce ar fi un mare bine pentru cultivatori.

Mai sunt de amintit tot ca soiuri foarte bune de mere: *Batulul Păvăcul*, și altele, toate soiuri ardelenesti; apoi: *Șiculanul*, *Pogăcelul* și altele, cari sunt foarte mult căutate.

Perii (*Pirus communis*)

1. *Percul cunoscut sub numirea de: Protopopul Iulian* (*Iulius Dechantbirne*), care produce pere mărante ce se coc dela începutul până la mijlocul lui Iulie. Ele surs de culoare deschisă galbină, în partea de către soare roșietică. Miezul e alb-galbănie și au must bogat aromatic și plăcut. — Poamele trebuie culese de loc ce li-se observă galbăneala de copt, altfel perd mult din buneț.

2. *Merodul*, produce pere mai mici decât mijlocii, dar foarte bune. Au forma rotundă și o culoare negri-verde, ear pe fața de către soare roșietică. Se coc dela 1 până la 15 Iulie.

3. *Pendarul*, produce cele mai fine poame de vară, cu un miez alb ca zăpada; au un must plăcut și foarte bogat cu puțină acreală zaharie foarte fină. — Se coc pe rând de la sfârșitul lui Iulie până la finea lui August.

4. *Percul Sântamărie* (*Himmelfartsbirne*), produce poame minunate și de formă mare; au miez alb cu must foarte bogat și gust foarte plăcut. — Se coc în jumătatea primă a lui August.

5. *Pergamutul de vară*, produce poame foarte bune, cari se coc în a doua jumătate a lui August. — Amintim apoi: *Percul doctorului Iuliu Guiot*; *Percul Elizei*; *Percul Ilenei*; *Percul zaharel*, cari toți produc poame de vară foarte bune și cari se coc tot în August.

6. Un alt per, numit și „*Suvenirea Congresului*“, produce un adevărat dar de poame, de formă lungăreată piramidală, foarte mari; culoarea e galbină, ear în partea de către soare ceva cam roșietică. Au miez alb, must foarte bogat zahariu și cu puțină acreală fină stempătoare. — Se coc din August până în Octomvrie.

7. *Favoritul lui Klap*, abia de câteva decenii a început să-l cultive proprietariul Taveus Klap, din Dorchester. Produce poame mari de o culoare galbănie și în partea de către soare roșietică și negrie, cu dungi roșit punctate. Miezul e alb, cu must foarte bogat acriu și aromat. Se coc dela 15 August până pe la 15 Septemvrie.

8. *Viliamul de vară* (*Bancretien*) produce poame excelente, de multe ori foarte mari, de o culoare galbănie

în forma lămăiei, în partea de către soare puțin roșietică. Miezul e alb și, curățit de coajă, se topește în mână. — Gustul lor e zahariu aromat, de tot plăcut. Se coc dela sfârșitul lui August până peste mijlocul lui Septemvrie.

9. *Izambert*, e originar din Normandia. Produce poame cunoscute sub numirea de Izenbart, cu miez alb și foarte fin; au must foarte bogat de se varsă din poamă; se coc în Septemvrie.

10. *Percul Principesa Angoulemé*. Acest soi a fost aflat de proprietarul de pomărie Audustov în grădina de pe o proprietate a sa din Franța, numindu-l după numele fetei regelui Ludovic al 16-lea. Produce poame excelente, de o mărime considerabilă (cam de vr'o 100 mm. înalte și 90 mm. late). Au culoare rugănie-galbănie cu pete și puncte de culoarea lemnului. Miezul e alb, foarte fin, bogat și dulce, cu un gust foarte plăcut. Se coc în Sept.—Octomvrie. Din Franța se expoartă în toată lumea, și prin orașele mai mari se plătește în prețul de câte o coroană bucata, sub numele de Douchese.

Mai sunt apoi o mulțime de alte soiuri, cari se coc mai târziu, — dar tot așa de excelente ca și cele pomenite.

Astfel sunt: Iodoigne; Crastanul; Liegel; Napoleon; Clairgău; Profesorul Hortolès; Browa Parki; Hardi; Viliamul de iarnă; Diel; Cesarul; Protopopul ernatic; Hardenpontul; Pergamutul lui Esperen; Principesa de Bordeaux; Passe Colmar etc.

*

Avizez, tot-deodată pe doritorii de-a avé mlădițe de altoit din unele soiuri mai alese, că pe lângă suportarea speselor de expedare și pachetare, le pot servi cu de-acestea, socotind fiecare mlădiță numai cu 4 fileri. Răspuns sau informațiune în scris dau bucuros—gratis, pe lângă trimiterea timbrului postal. Dar asta o fac numai dacă aș fi recerecat până la finea lui Decemvrie a. e.

Teodor Pap.

Din public. *)

În Nr. 36 al „Tribunei Poporului“ de Dumineea din anul curent preotul gr. or. Ioan Frâncu a dat un răspuns ca rectificare la răspunsul meu apărut în Nr. 34 al „Tribunei Poporului“ de Dumineea, în care am răspuns la „un poporan“. Preotul gr.-or. Ioan Frâncu zice în răspunsul său, că eu presupunând că dînsul ar fi acel „un poporan“, în întreg răspunsul meu m'am ocupat cu persoana d-sale.

Da, eu cu persoana d-sale m'am ocupat, căci dînsul a avut și are toată vina și acel „un poporan“ chiar dînsul este, numai că nu e subseris, dar tot lucrul e al d-sale, deoarece-ace „un poporan“ pe care îl știu sigur cine e, abia își poate cam rău scrie numele necun să fi cetit el Nr. 11 „Tribunei Poporului“ din anul 1898 și să știe ceea ce s'a scris atunci despre preotul gr.-or. din Cetea Ioan Frâncu. Eu în răspunsul meu am spus numai adevărul și nu m'am abătut dela obiect, deci nu m'am încercat a-l descrie pe părintele Frâncu cu colorile cele mai negre nici a-l desvîli roadele „muncii“, cum a făcut d-sa în răspunsul d-sale. Eu în răspunsul meu de facheiere am zis că ar fi timpul ca certele și neînțelegerile dintre noi să dispună, dar precum se vede dînsul nu i place parca de care nici odată nu s'a bucurat poate în viața sa; căci imi dă să înțeleg că neînțelegerile nu se gată, ci se continuă. Preotul gr.-or Ioan Frâncu afirmă în

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

răspunsul său, că toată viața mea este contrară chemării mele, prin cari cuvinte mă atacă în mod nedrept. Pentru ce este toată viața mea contrară chemării mele?

Doar mi-am vîndut neamul și sângele, sau m'am făcut unealta contrariilor noastre? Doar am scos pruncii români din școală cum a făcut părintele Frâncu?

Pruncii de religie gr. cath. i-a dat părintele Frâncu afară din școală în timp de iarnă în mai multe rânduri, de-și era mai mare mila vîzându-l plîngînd pe strade și spînd că popa neunit i-a scos afară de mîna din școală zicîndu-le că unii n'au loc în școală gr. or. ear' pe pruncii jidanului Steinberger David din Cetea i-a suferit și îi suferă și astăzi fără să plătească ceva precînd pe gr. cath. nici în anul acesta nu i-a suferit până nu i-am dat o obligațiune în numele bis. gr. cath. subserisă de curatorul bis. gr. cath. de preotul gr. cath. și de alți cinci caventi pe cari i-a ales părintele Frâncu din întreg poporul gr. cath. ceea-ce până în anul acesta nici n'a fost obicei, a pretins însă, ca cerîndu-și poată ajunge scopul, ca pentru suma de 120 cor. să-i dăm obligațiune cu opt caventi. Cine nu vede că și cel o ura de confesiune și proselitism propagat de preotul gr. or. Ioan Frâncu?

Ar trebui ca părintele Frâncu să țină cont de pactul făcut între cele două consistoare și să nu facă în tot anul alte propuneri și alte pretensii cu scop de-a încerca pe gr. cath. făcînd presiune asupra lor. Părintele Frâncu ca preot gr. or. în Cetea are un venit anual aproape la 1000 fl. v. e., ear' eu ca preot gr. cath. abia am un venit de 100 fl. și oare care dintre noi ne-am făcut nevrednici și am lucrat contra chemării noastre? Eu ori părintele Frâncu?

Oare eu m'am lîngșit mai marilor statului și am cerșit ajutor ori părintele Frâncu?

Părintele Frâncu are frumos popor are frumoase venituri, cari rari preoți au și totuși nu i-a fost rușine a-se închina mai marilor, a lua banii lui Iuda și a-i mânca și apoi a spune în public că nu i-a mâncat. Eu ca preot gr. cath. tot-deauna mi-am împlinit oficial meu de preot, cu acuratețe mi-am împlinit datoriențele față de poporul meu și față de nașiana mea, mi-am iubit neamul, sângele și limba mea românească, protestînd atunci, când am simțit că se face nedreptate poporului meu pentru care lucru am și fost denunțat la Ministerul de Culte pentru agitație și tras la răspundere de către Tribunalul din A. Iulia și părintele Frâncu ce a făcut? a stăruit din răpuleri prelungă poporenii săi ce erau chemați ca martori la Tribunalul din A-Iulia în cauza mea ca să spună și neadevărul, doar' mă vor închide ungrii și prin aceea să scape de mine crezînd că-și va pute ajunge scopul mârșav ce intenționa.

Oare lucrul acesta nu este contrar chemării părintelui Frâncu, care zice în răspunsul său că în fiecare gr. cath. a privit un frate împreună suferitor?—nu cerca părinte să seducă On. P. cetitor cu minciuni și frase goale, căci faptele te spun cine ești.

Dacă întru-adevăr a privit părintele Frâncu în fie-care gr. cath. un frate împreună suferitor, pentru ce în anul 1898, când m'am dus la dînsul cu afaceri oficiale în cauza școlară, pentru ce n'a primit dela mine și dela cassar cei 19 fl. 50 cr.?—nu i-a primit, ci i-a aruncat jos de pe masă și săriind asupra mea ca o fiesă sălbatică m'a luat de gât și de pept voină să mă desfacă de viață, ceea-ce se și întempla, dacă nu mi săriau în ajutor cei cari erau de față la aceasta scenă. Oare ce vor fi zis cei prezenți? Eată On. P. cetitor frățietatea, eată moralitatea predicată de părintele gr. or. Ioan Frâncu! Dacă pe gr. cath. i-a privit ca pe frăți, pentru ce i-a împrucesat imediat după expirarea termenului și încă cu advocat străin, deși era chiar lângă acela

și un advocat român, poate chiar pentru-și și acela era gr. cath. Mai bine, a luat Dr. Ieney cei 16 fl. dela gr. cath. din Cetea, decât advocatul român, asta încă e frățietate și aspirațiune culturală și națională propagată de părintele gr. or. Ioan Frâncu.

Zice părintele Frâncu în răspunsul său, că dînsul nu s'a ocupat de persoana mea, ca să nu-i se arunce vorba că pentru-că nu gr. cath. de aceea mă negrește, nu m'a negrit până acuma întru-cât n'a putut, că nu avea unelte, dar acum are pe rătăciul Nicolae Versariu acel „Un poporan“ din Nr. 31 al „Tribunei Poporului“.

Dacă părintele Frâncu nu s'a ocupat de persoana mea și n'a voit să mă negrească, pentru ce a suferit ca acusa făcută contra mea la consistoriul din Blăgiu să se facă, să se compună și să se scrie chiar în casa sa noaptea în ascuns, chemînd spre acest scop de conceptist pe preotul cel din Benic Amos Frâncu, ca vîr al dînsului?

A felosit părintele Frâncu de unele pe rătăciul Nicolae Versariu pe acel „Un poporan“ carele subserind singur acum fîurita de părintele Frâncu o trimise Consistoriul din Blăgiu crezînd că acesta va lua în considerare minciunile și scormiturile rătăcioase și mă va pedepsi transferîndu-mă în altă parochie mai depărtată și apoi pe gr. cath. din Cetea i va contopi în marele popor gr. or.

Dacă acusa contra mea nu s'a făcut în casa părintelui Frâncu, de unde știe părintele Frâncu așa bine punctele cu care precum afirmă D-sa aș fi fost arătat de către credincioșii mei Consistoriul din Blăgiu? Ca să arăt că părintele Frâncu n'are drept, când zice: „că de înșiat credincioșii mei a fost arătat“ și ca să arăt că punctele cu cari am fost arătat nu sunt adevărate, las să urmeze sub-alăturata declarațiune a credincioșilor gr. cath. din parochia Cetea. (Aceste s'au publicat deja *Redacția*). —

T. Baica.

(Va urma).

Casa națională.

Loteria casei naționale. În 7/20 Octomvrie 1900 a fost tragerea la sorți a loteriei „Asociațiunii“ din Sibiu în favoarea Casei naționale. Au câștigat obiecte în valoare de: 10.000 coroane: Nr 28621. 3.000 coroane: Nr. 2558. Câte 1000 coroane: Nr. 13705, 93605. Câte 500 coroane: Nr. 3381, 15236, 35321, 60579, 67693. Câte 200 coroane: Nr. 5798, 8645, 11819, 27761, 41385, 43617, 44147, 66283, 86509, 87933. Câte 100 coroane: Nr. 4386, 4929, 9383, 23790, 85856, 40744, 46851, 64713, 95542, 97029. Câte 75 coroane: Nr. 21741, 23188, 43474, 46350, 52206, 53185, 54016, 59396, 62146, 62966, 64660, 63354, 66750, 66971, 74184, 82361, 85055, 92543, 94478, 99150. Câte 50 coroane: Nr. 7334, 11651, 12079, 12203, 14482, 17389, 17658, 30637, 33483, 36780, 37560, 42430, 46959, 57963, 76252, 79079, 85996, 90044, 93732, 99376. Câte 20 coroane: Nr. 429, 2439, 2873, 5278, 6411, 7133, 13952, 14097, 15361, 22820, 23867, 25001, 26037, 38877, 39989, 32690, 39516, 43064, 43178, 52275, 54533, 55388, 53755, 59114, 60371, 60799, 64111, 65217, 67817, 67854, 68055, 69009, 72351, 73768, 73683, 83757, 86061, 86103, 87375, 89357, 87335, 90399, 91222, 91530, 92106, 93026, 94811, 98611, 99461, 99730.

Câte 10 coroane: Nr. 12, 2040, 2102, 2913, 3318, 5394, 6468, 7046, 7118, 7132, 8383, 8970, 9420, 9680, 11012, 12735, 12743, 13579, 13931, 14108, 14307, 15816, 22271, 23599, 23882, 23948, 24554, 24563, 25024, 25522, 26015, 26808, 27662, 28316, 28923, 32519, 32901, 36241, 36556, 38673, 39490, 39828, 42186, 42458, 42681, 42917, 42970, 43118, 43313, 44443, 44541, 45900, 47677, 48661, 49671, 50068, 50484, 54039, 55456, 55978, 58539, 60143, 63973, 64895, 65736, 66397, 67528, 69332, 69769, 70675, 73491, 73693, 74804, 75182, 76362, 76498, 77741, 78131, 79238, 79525, 80793, 81566, 82045, 82087, 82203, 82535, 83395, 84631, 85345, 88040, 90869, 93701, 94006, 94762, 97203, 97299, 97314, 97391, 97923, 99310.

Câștigurile au a se ridica cel mult până la 20 Dec. a. e.

Din străinătate.

Pericol de năni complicațiuni în Balan. Rusia, care în ultimul timp a fost le-

Pe de altă parte mișcările bulgare din

Și când Rusia se va vedea cu mâinile

Zarul „Timpul” din București scrie

După știrile noastre particulare din

Se crede că acești doi bărbați de

„Incredere” față cu guvernul.

Patrioții din Mureș-Turda în aduna-

Mare lucrul După Hăromszék vine

Pe trigul acesta... Dar sovinișmul e

Calendar pe anul 1901

s'a pus sub presă și va apare curând în editura

Material foarte variat cuprinzând:

literatură, istorie, afaceri bisericesti,

și 22 ilustrațiuni (chipuri).

Prețul calendarului va fi moderat, ca

AVIS.

Cu începere de mâne, Redacția, Ad-

Noutăți

Arad, 26 Octomvrie n. 1900.

P. S. S. Episcopul Iosif Goldiș a so-

Congregația de toamnă a comi-

Plângere. Din cercurile tinerimii stu-

De altă parte primim informația, că în

† Alexandrina Schmid, născută

Cei îndurerăți primească sence-

Invinuiri fără temeiu. Sunt câțiva oa-

Cu toate acestea, la un comunicat al

In acest număr al său, pomenita fiică

Toate afirmările fiicelei sunt calomnii

Oa o puternică dovadă despre desă-

anume ca garanță la Consistoriul o sume-

De laude, altfel, părintele Miclea n'are

Necrolog. Subscriși în numele nostru

„România Jună” valorosul organ naționa-

Avis. Manualele de Gramatica

Interesant pentru loteria de clase.

Poșta Redacției.

Cetea. E trist, că cearta dintre cei doi

Acta dela Redacție nu putem da.

Ianova. Ne doare inima, citind ce ne

Uaul din redacția noastră s'a dus de

Poșta Administrației.

D-lui Augustin Luca în Tievaniul-mic

D-lui Dimitrie Cosma în Soldobaghiu

D-lui N. Merga în Mehadia abona-

Ultime știri.

Majestatea Sa acasă.

Viena, 25 Octomvrie. Majestatea Sa Mo-

Războiul anglo-bur.

Capstadt, 25 Octomvrie. Genera-

Ast-fel au fost atacate și trupele

Războiul din China.

Londra, 25 Octomvrie. Din Sanghai

Revoluționarii au luat drumul spre

In provinciile Nambung, Kwantung

Londra, 25 Octomvrie. Din Peking se

La nota adresată de vice-regele Li-

ECONOMIE.

Cereale (ducate).

De aci încolo prețurile pe piețe se so-

Prețurile dela 24 Octomvrie

Table with 2 columns: Cereale and Prețuri. Includes rows for Grâu, Secară, Ovăs, Cucuruz pe August.

Prețurile dela 24 Octomvrie

Table with 2 columns: Cereale and Prețuri. Includes rows for Grâul cel mai bun, Cucuruz, Secară, Orz, Ovăs.

Prețul porcilor.

Conform buletinelor din B.-Pesta

Porci: tineri, grei îngrășați de peste 320

Tineri mijlocii în greutate de 251-

Porci de Sârbia grei de peste 260

Editor: Aurel Popovici Bareianu.

347 1900.
végrh. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1899. évi V. 784/1 számú végzése következtében Dr. Németh János, aradi ügyvéd által képviselt Inokai Tóth Lajos cég javára, Popovics János hódosi lakos ellen, 46 kor. s jár. erejéig 1899. évi október hó 20-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 1671 koronára becsült bűtörök, varrógép, kukerjeza, eke faligával, trieur, széna, zabszalma, szaróosta, eséplőgép, lószékér, lovak, csikók, tehén és kocsiból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtaak.

Mely árverésnek a nagy-buhtyini kir. járásbíróság 1899. évi V. 161/4. számú végzése folytán 43 kor. tőkekövetelés, és eddig összesen 34 kor. 10 filliben bíróság már megállapított költségek erejéig Hódoson, adós likászta leendő eszközzésére 1900. évi november hó 7-ik napjának délelőtti fél 12 órája határidőül kűzvetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjelölésével hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legelőbbat ígérőnek, szükség esetén becsáron szul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglalnák s ezekre kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt N.-Buhtyin, 1900. évi október hó 16-ik napján.

Klausner Jakab, kir. bírósági végrehajtó.

513 1-1

Secretul unui om batrân.

O istorioară originală povestită din viața lui
Stefan Sabo, din Pakozd.

Oameni iubii!, cel mai prețios lucru ce are omul e sănătatea. Durere însă cu greu se găsește un mijloc de vindecare, când omul e bolnav. Eu am fost 6 ani bolnav și am probat toate cele posibile de giaba. În fine cetesc în tr'un ziar despre „Fellers Elsa Fluid“ în Apoteca din Stubica (Comitatul Agram) și-mi cuget: „hailt probez și eu acesta!“ Comandez o dusină de probă și acum vă pot povesti o istorioară: 6 ani n'am putut umbla de podagră și dureri groaznice în picioare pe care nu le puteam ridica și nu puteam dormi o noapte măcar. În zece zile de-arindul m'am uns cu „Fellers Fluid Eiza“ și deja am putut umbla și dormi, ear la 3 săptămâni am fost sănătos ca un pește. Toți vecinii și neamurile nu puteau admira de-ajuns acest mijloc miraculos ce mi-a ajutat. Toți au știut că eu comandasem „Fluidul Elsa“ și mai întâi îmi vene vecinul Michel, ci că și el are tocmă așa feribetli la cap, friguri, și că-l dor mâinile, picioarele și mijlocul. Îi dau un Flaçon cu „Elsa Fluid“ și în 3 zile a fost sănătos. Stefan din deal încă a venit ca să-î dau din minunatul Fluid Elsa care ajută flecăruia, căci pe nevestă sa o doare peptul, tușește și are înfăpături în pept. Inchipniți-vă oameni bun! după 2 zile vine nevasta lui Stefan se-mi mulțumească, că Fluidul i-a ajutat. Tocmai la Josef, vine țeranca lui Hirsler, că băiatul ei e pe ducă, vomază, plânge, și are sgârciuri în foale, și nu știe ce să se facă. A umbiat destul pe la apoteei și toate femelle iscusite a probat totul de giaba și copilul e pe moarte. Indată mă uit la descriere ce e la fle-care flaçon, dacă nu se poate ajuta ceva; și într'adevăr aici stă 10 picături în lapte, și cu fluidul acela se ungi foalele, și trebuie se ajute. Îi dau un flaçon și-i spun: nu trebuie se fi supărat, ce stă în descrierea aceia trebuie se fie adevărat, și în încă că pentru a-ți pute ajuta trebuie să lei 2 flacone și pentru ca să nu fi înșelat și se capeți adevăratul „Fluid de Elsa“ trebuie se scrii corect la: EUGEN VICTOR FELLER apotecar,

„zur heiligen Dreifaltigkeit in Stubica Nr. 135 (Comitatul Agram) e ieftin: 12 flacoane costă coroane, iară poșta o plătesc apotecele. Indă aceeași seară a fost băiatul sănătos și în tr' mi-a adus țeranca Hirsler cu deplină bucurie flacoane cu Elsa Fluid, spunând că de n'ar fi fluidul Elsa băiatul ar fi murit. La un ospăț în Sep, m'am mirat ce istorisau oamenii despre fluidul Elsa, spuneau anume că ajută la copil și la vindecarea frasului, de limbrici, la alți oameni disenterie, pentru dureri de dinți, răc, orbeșă și sgârciuri dureri de stomach, și de slăbiciuni în tușea cu sânge și i-a ajutat, la boi și porci aștat, oamenii le dedeau în beutură când nu mâncă și îndată începeau se mânânce. Cu un oraș ajută la toate boalele.

FLUIDUL ELISA, de FELLER veritabil numai atuncea când poartă marea „Elsa“ cu carea de folosire și cu iscălitura „Feller“ se com dează numai cu rambursă sau prin trimiterea lor prin mandat postal costă cu porto cu la în conspect de întrebuintare la o altă 1 Dusina 5 flacoane, 4 Dusini (24 flacoane) 16 coroane, 4 Dusine (48 flacoane) 16 coroane în ori-ce parte a locului.

Cine vorește se aibă Fluidul Elsa de Feller veritabil sau pilule Elsa de Feller veritabile și comande prin scrisoare indicând corect adresa Eugen V. Feller apotecă la „heil. Dreifaltigkeit“ Stubica Nr. 135. (Comitatul Agram.) Se mai capeți veritabil la apoteca Josif de Török în Budapesta strada regelui Nr. 12. și la apoteca furnizată curței regale Béla Zoltán în Budapesta strada coroaiei mari Nr. 23.

O adevărată comoară e pentru omenimele numitul fluid Elsa de Feller care vindică o șmadente de boale grabnie și la sigur. Cu desăvârșit novătămătoare; de autoritățile sanitare examine și găsită că mijloc vindecător de casă și peștor popor. Amănunte la inserat.

439 10-1

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

428 23-59

IN SIBIU.

asigurază pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiilor de foc și de explozivi; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru termăniuri fixate, de șestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bihor, Căminul, Căraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea ou. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile **imprumuturi ieftine amortisaționale ou amortisație de 15-50 ani.**

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vech, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși am implinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de **4% 4 1/2 și 5%** pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moșii 453 23-23

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dá numai dacă la întrebările ce se fac se adună și marcă poștală

Em. Manno-Zissy

neguțătorie de produse și comisiune în Budapesta
Petőfi-tér 3.

În vederea recoltelor recente, îmi iau voe a-mi oferi serviciile mele la bursa de cereale domnilor economi, cari voesc a-și dirige afacerile lor de vînzare aici în cereale ca: **grâu, orz, ovės, cucuruz, rapiță etc.**

Lucrez de mai mulți ani la bursa de cereale de aici cu succes, servesc onorațiilor mei comitenți de tot solid și estin.

Rog deci, ca cu ori-ce întrebare în astfel de afaceri să se adreseze la mine direct, în limba română, pe cari le voiu rezolva întotdeauna prompt.

Cu distincă stimă;

Em. Manno-Zissy

Budapesta, Petőfi-tér nr. 3.

485 2-3